

רוטרי אשקלון

מועדון רוטרי אשקלון זוכה כאן
היום לחשיפה ראשונה. בעמוד 9
תראו שני צילומים היסטוריים
משנות החמישים והשישים.

אם יש מישהו שירצה לספר על
תולדות המועדון בעיר – נשמח. תודה
לגד סובול שסיפק את התמונות
היקרות. הסיפור יעלה בגליון 17.

אזכרה

ליוסף נגושבר ז"ל
חבר אגד אשקלון
13.00 8.3.2013
המשפחה

העבר שלנו

שלכם, למען שימור העבר של כולנו,

עורך ומפיק: עופר עידן

idan.ofar@gmail.com

דברי ימי אשקלון

ירחון חגיגי שמחזיר את אשקלון למקורות - גליון 16 1.3.2013

תפוחי הזהב

פעם, לפני אלף שנה בערך, פעלו באשקלון מספר בתי אריזה לתפוזים. הגדילה לעשות חברת יכין-חק"ל שגם ייצרה כאן 'ארגזי ברוס' לייצוא ההדרים וגם שימורי תוצרת חקלאית. מפעלים אלה סיפקו פרנסה לאלפים. עולים חסרי מקצוע השתלבו בעונה הבוערת בבתי האריזה שפעלו בעונת השיא בשתי משמרות. עם השנים התכווץ הענף בגלל התחרות הבלתי אפשרית עם ספרד, המספקת לאירופה פרי ארוז בהתראה של 24 שעות, לפי דרישת הרשתות ברכבות לילה. הפרי הישראלי היה תלוי בספנות ולא עמד בתחרות זו. בנוסף, הפרדסים צרכו כמויות אדירות של מי שתיה. ישראל לא עמדה בייצוא מים יקרים אלה בצורת פרי הדר. הנדל"ן היה הקש האחרון שמחק אלפי דונמים של פרדסים.

בעמוד 5 מובאות מספר תמונות היסטוריות מיכין חק"ל. תזכורת לימי הפאר של ענף זה שכמעט נעלם מן הנוף. הותיקים ודאי גם יזכרו את הפרסומות לתפוזים ששודרו מעל גלי האתר, במסגרת "הגל הקל". [כיום רשת ב']. מי היה מאמין...

רק העובדים בבתי האריזה יודעים לספר על הימים בהם נשלחו תפוזים לארצות השכנות תחת מסך כבד של שתיקה. בימים שכאלה, התיבות היו נארזות ללא מדבקות, התפוזים היו ללא החותמת **JAFFA**, ונייר האריזה המדונג היה חלק. הכל בסודי-סודות. תפוזים אלה היו שגרירנו החשאים לארצות עוינות סביבנו, כמו גם לצד השני של מסך הברזל. עכשיו זו היסטוריה.

ילדי 1953 נושקים לעישימים..

מביטים לאחור ומישירים לפנים..
חלמנו, חווינו, השגנו, גם החמצנו אבל הגענו..
ממשיכים את המסע עם חוויות חדשות..
ושוב, עשר שנים לאחר הקודמת, החלטנו להתכנס לפגישה נוספת ובהחלט לא אחרונה..
ניזכר, נשתף, נספר, נצחק ונתאחד לערב מרגש של חברים במחזור שהיה הכי מגובש.

המפגש יתקיים ביום 9.5.2013

במתחם תיכון מקיף רונסון באשקלון.

לא להשמיש להרשם: הינכם מתבקשים למלא את הטופס שבקישור והוסיפו, כטוב בעיניכם, כל פרט העולה על דעתכם. (עיסוק נוכחי / תחביבים / כישורים / רעיונות מקוריים / הצעות ומשאלות ועוד). <http://goodys.co.il/meeting>

אנו נרכז ועדכן. באם קיימים ברשותכם חומרים מצולמים (סרטי 8 מ"מ וכדומה) נשמח לרכזם לסרט אחד שיוקרן במהלך המפגש. כאמור, הערב פתוח לכישרונות חבוים. כל בוגר מוזמן לשתף בחוויה/ אירוע שיש בהם לשמח ולרגש. גם קטעי סטנד-אפ יבורכו.

אנא הפיצו את המידע בין החברים שאיתם אתם בקשר.

דר' לאה שגריר (שוורץ) 052-7380827 leas@levinsky.ac.il
הדס (הדסה) מרון (צבעון) 050-7735656 hadassmaron@gmail.com
בת שבע מארק (ירקוני) 0544-612812 bat7marck@gmail.com
ג'ינג'י (איציק הורביץ) 0544-243280 gn.itzik@gmail.com
עודי (עודד) לוי 0544-832583 oded.lewy@gmail.com
דני שוהם (שכטר) 054-2030605 dani-sho@inter.net.il

חברי ועדת התרבות:

אמנית ספונטנית מאוד

ביום ראשון, 6 בינואר 2013, ביקרו אצל אילנה שפיר חבורת אמנים חובבים, יחד עם מדריכים ואמנים ותיקים העוסקים באמנות הפסיפס. אילנה המתונה להם בסדנה הנמצאת מאחורי ביתה, אך סיוורם החל בחצר הבית המלאה בעבודות חימר [=חומר?] וכמובן - בפסיפסים נפלאים, כולם עבודותיה של האמנית האשקלונית אילנה שפיר, ששמה הולך לפניו בעולם כולו כמייסדת זרם "**הפסיפס הספונטני**". [חיפוש באינטרנט יפתיע את כולכם].

לפני שהחלו בסיוור, אמרה אילנה לאורחיה: "מותר לצלם, מותר לגעת"... לאחר יובל שנות הכרות, אני עדיין נרגש מגישתה העממית לכל מבקריה. בלי כל ירהר או יומרות-על המוכרות כל כך בקרב אמנים אחרים. אישיות בגובה העיניים. אחר כך, בסדנה, שמעו האורחים מפי אילנה על דרכה באמנות ועל החלצות משפחתה מיוגוסלביה בזמן מלחמת העולם השנייה. אחת המבקרות תפשה את ראשה בשתי ידיה עם כניסתה לסדנה. יותר מכך לא צריך להוסיף על ההתרשמות של המבקרים. ראו בצילום למעלה.

כל זה מתואר כאן כי אילנה יצרה תחום אמנותי שחובה להעבירו לדור אמנים חדש. המורשת האמנותית הזו חייבת לפרוץ מאשקלון, באמצעות האמנים הצעירים, לכל רחבי הארץ והעולם. אילנה מציגה תערוכות ברחבי תבל ונחשבת כיום לאחד אמני הפסיפס המובילים. נדמה לי שאצלנו לא כל כך יודעים להעריך תרומה שכזו לצד האסתטי של חייו. על תרומתה זו לחיינו אני שמח לשמש במה נוספת לפעלה של אילנה שפיר. מורתנו בתיכון.

האדם השלישי

בגליון 14 פורסמה תמונה של חלוקת אות נהג זהיר בשנות ה-60. מחלקי האות היו רחביה אדיבי, ראש העיר, ושלמה הלפרין, מטעם המועצה לבטיחות בדרכים. האדם השלישי לא זוהה. ד"ר עופר דרורי, מנהל "אתר הגבורה", זיהה את האיש בסיוע בתו של האיש: זהו אבימר גיל. מפקח ארצי במ.ע.צ שהיה תושב אשקלון. לימים, עבר להתגורר עם משפחתו בירושלים והיה למנהל מחוז ואף סמנכ"ל מ.ע.צ תודה!!!

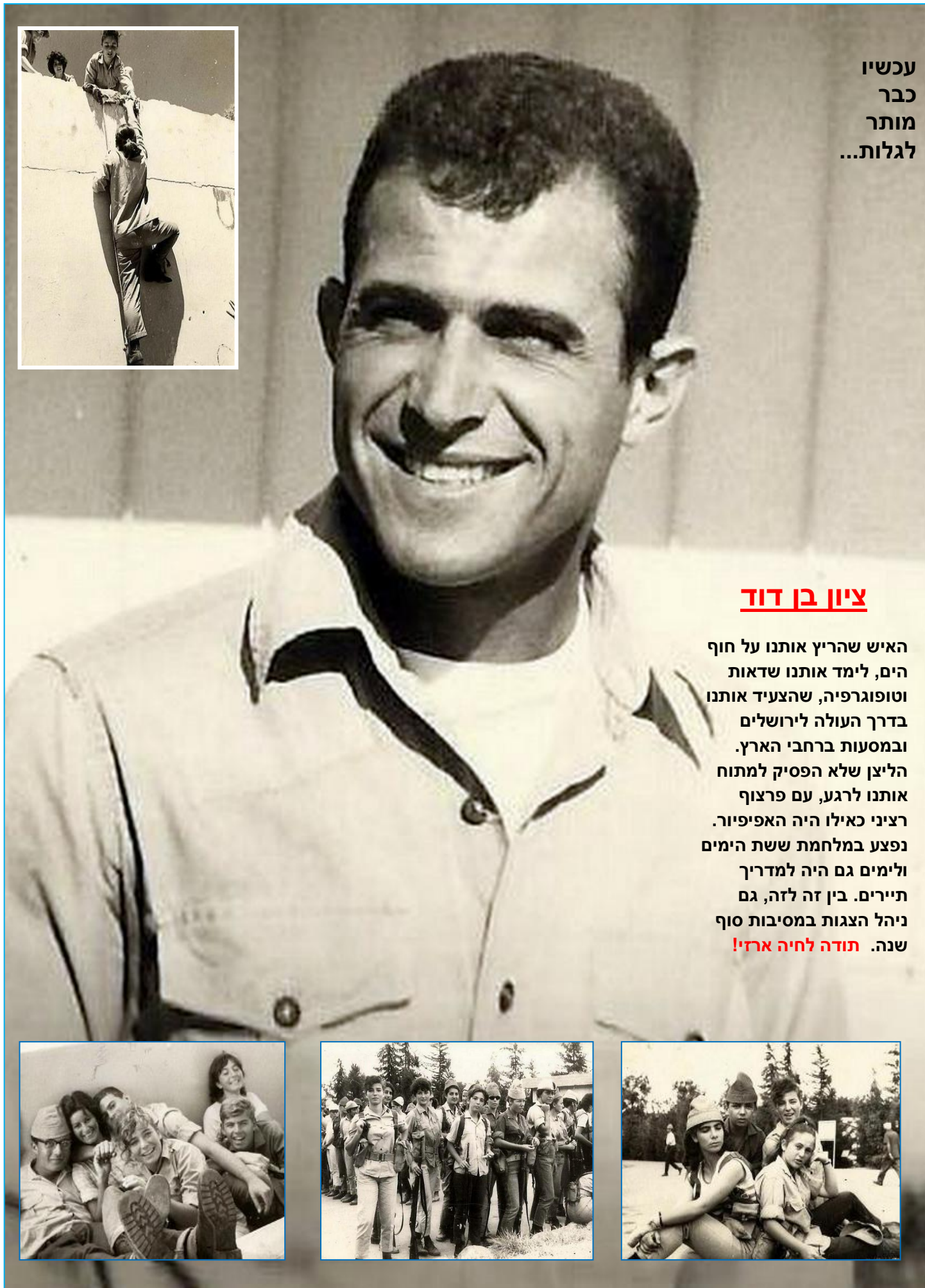
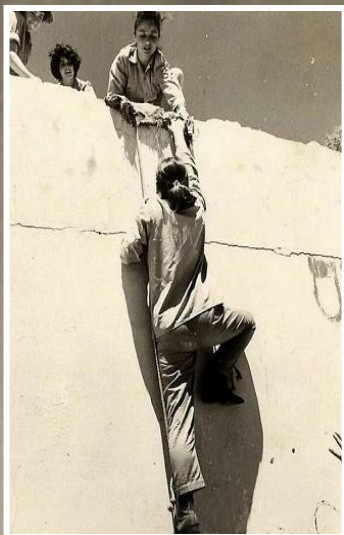
אני זוכר אותו מהמכולת...

הפעם לפניכם תמונה של המכולת הראשונה באפרידר. שלח לנו מאיר דינר, בנו של **מרדכי דינר** ז"ל, שניהל את המכולת. ראו את המאזניים ה'משוכללים', את הסדר על המדפים ובכלל...

בשנות החמישים, בתקופת הקיצוב, ["צנע" בפי העם], כל אזרחי ישראל היו חייבים לקנות במכולת קבועה כי בארץ חולקו תלושי קיצוב ממוספרים. הממשלה הקציבה, בניהולו של דב יוסף [ג'וזף ברנרד], כמויות מדויקות לכל נפש: סוכר, קמח, מרגרינה, שוקולד, בשר, ביצים ועוד. מדי שבוע התפרסמו מספרי התלושים והמצרכים הנמכרים בהתאמה. הכל נמדד וחושב בגרמים לנפש.

לצד המצרכים החוקיים, בכל מקום פעל גם "שוק שחור". על כך מספר טומי מושקוביץ' שאביו, יונה מושקוביץ' המנוח, החזיק רפת וסוסים וברחוב 'העבודה' התנהל שוק ירקות ופירות, כמו גם עופות, ביצים ובשר. שם היה ניתן לקנות "בשחור" גם תוצרת חקלאית ואחרת ללא תלושים. הממשלה ניהלה מאבק בספסרי השוק השחור ואפילו שיר נכתב על כך והתנגן מעל גלי האתר: "מלחמה בשוק השחור"... תודה למאיר ולטומי על ההשכלה!!!!

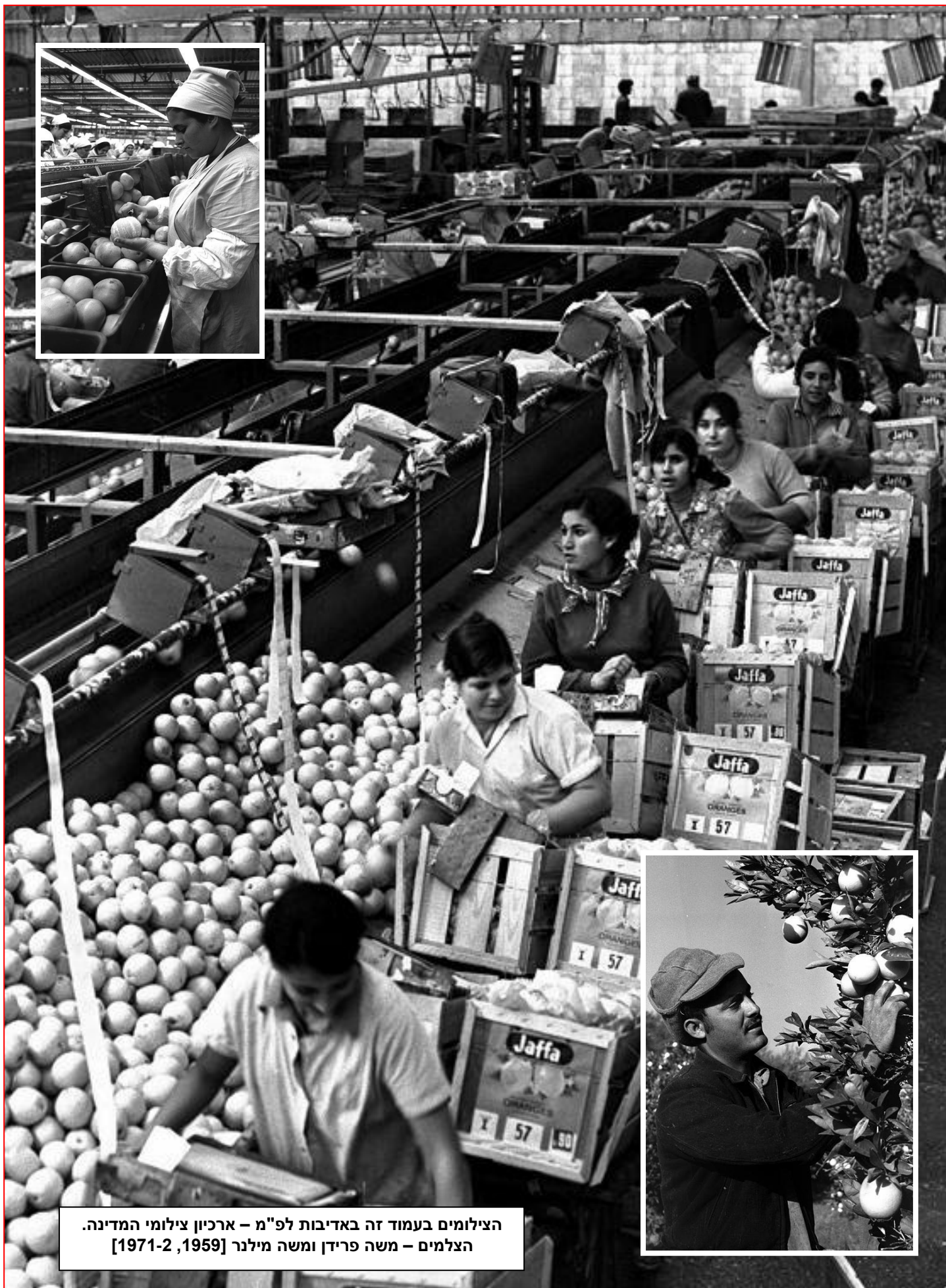
עכשיו
כבר
מותר
לגלות...

ציון בן דוד

האיש שהריץ אותנו על חוף
הים, לימד אותנו שדאות
וטופוגרפיה, שהצעיד אותנו
בדרך העולה לירושלים
ובמסעות ברחבי הארץ.
הליצן שלא הפסיק למתוח
אותנו לרגע, עם פרצוף
רציני כאילו היה האפיפיור.
נפצע במלחמת ששת הימים
ולימים גם היה למדריך
תיירים. בין זה לזה, גם
ניהל הצגות במסיבות סוף
שנה. **תודה לחיה ארזי!**

הצילומים בעמוד זה באדיבות לפ"מ – ארכיון צילומי המדינה.
הצלמים – משה פרידן ומשה מילנר [1971-2, 1959]

משפחת רוט

בשנת 1954 נפתחה באשקלון לשכת הבריאות הנפתית. מנהל הלשכה היה ברנט רוט שהגיע עם משפחתו לאשקלון. המשפחה קיבלה בית ברחוב יוהנסבורג 17 ושם גדלו שלושת ילדיהם. הרכב המצולם משמאל – סטייטן וויליס. ברכב זה היו מסייעים את אחיות הלשכה לעבודתן ברחבי הנפה.

בתמונה השניה מצולמים ליד ה"קזינו" גם בני משפחת קרטיין, חברים ותיקים ומראשוני אפרידר.

הצילום החשוב מכולם – בתחתית העמוד – כל עובדי לשכת הבריאות הנפתית בשנותיה הראשונות. כשנפתח בית החולים ברזילי, התמקמה הלשכה על עובדיה במתחם בית החולים כחלק בלתי נפרד ממנו.

מכיוון שאין לנו שמות של כל העובדים, נשאיר לקוראים את מלאכת הזיהוי. רבים יזהו כאן חברים ושכנים משנות החמישים ואילך.

תודה מקרב לב לדבורה רוט ששלחה לנו את התמונות!

בקפה של מושקוביץ'

יונה וחנה מושקוביץ', מנוחתם עדן, הגיעו למגדל באוגוסט 1949. הם עלו לישראל מבודפשט לאחר הטלטלות באירופה ולאחר שיונה עסק במסגרת הארגון "בריתה" בהברחת יהודים ממזרח אירופה וחילוץ דרך הונגריה וצ'כיה לאיטליה ומשם - לחירות ולארץ ישראל. על פעילותו זו גם נעצר בידי שלטונות הונגריה אך שוחרר לאחר התערבות מבחץ. התחנה הראשונה בישראל הייתה מעברת אוהלים בפרדס חנה ואת פרנסתו יונה מצא במאפיית לחם בזכרון יעקב. משפחת פישר, השכנים במעברה, התפרנסה ממכירת קרח. כאשר סיפרו לחנה מושקוביץ' כי הם עוברים למגדל גד, הצטרפו המושקוביץ' למסע וכך מצאו את עתידם במושב הדרומי של ימים הפך לעיר אשקלון.

באשקלון, יונה מושקוביץ' הקים קואופרטיב עם עוד חברים. הייתה זו המאפייה הראשונה בעיר שנקראה "נגבה" ומיקומה היה ליד מעברה א'. [את תנורי האפייה, מספר הבן טומי מושקוביץ', בנה ה"ה נפתלוביץ']. מכל חברי הקואופרטיב, רק יונה היה מקצוען. כאדם חרוץ, לצד המאפייה הוא גם ניהל רפת לחלב וגם סוסים היו לו. החלב נאסף למחלבה שעמדה במקום בו נמצאת היום תחנת אגד בעיר [רחוב רמז] ומשם לתנובה. המעדן הגדול לילדים בשנות החמישים הייתה שכבת השומן שעל החלב שהייתה הממרח האולטימטיבי על פרוסת הלחם...

בשנת 1958, החליט יונה מושקוביץ' לרכוש את בית הקפה שפעל במרכז מגדל מזה כשנה. לצד הקפה שהוכן בהתחלה במיחם 'פרימיטיבי', עסקה גם חנה באפיית עוגות שהיו לשם דבר בעיר. בעת ההיא, המשקאות שבמקור צוננו בעזרת בלוקים של קרח. וזאת עליכם לדעת כי רק בשנת 1959 החל לזרום חשמל בבתי העיר... בהמשך פעל במקום גם אולם שמחות ורבים נישאו אצל הזוג מושקוביץ'.

בבדפשט שבהונגריה, חנה עבדה בבית יתומים. לכן מצוקתם של ילדים לא הייתה זרה לה וליונה, בעלה. משהחלה הלירה להיות מצוייה בבית, לא חסכו הזוג מושקוביץ' את תרומותיהם מנזקים שונים בגלוי ובעיקר - בסתר. מספר ילדים אומצו בבית המשפחה. אחרים נהנו מסיוע חשאי כמו אפילו מתפללים שנהנו ממתנת כסף רק כדי שימשיכו להתפלל במניין ההולך ופוחת בבית הכנסת של הרב וולנר המנוח, המקום האהוב לתפילה של יונה. לכן גם נשאר להתגורר במגדל כל ימיו.

תרומותיהם היותר גלויות של יונה וחנה היו הערבים והמסיבות שקיימו לטובת יחידות צה"ל. בעיקר לחיל האוויר. לא היה קץ להוקרתם את חיילינו וצבאנו ותרומתם הייתה מס של אהבה לאלה השומרים על המדינה.

הקפה של מושקוביץ' היה לשם דבר והפך למקום מפגש של טיפוסים רבים ומשונים. רק על חלקם אפשר לכתוב כאן. בלטו נהגי המשאות שהשכימו בבקרים כדי לשתות אצל יונה קפה ראשון עם "סברניה". [מי שטעם כזו עוגה אי-פעם יודע במה מדובר]. לקראת הצהריים התמקמו בבית הקפה כל גנני העיר וזמריה. בעיר עדיין לא היו טלפונים בבתיים. בקפה של מושקוביץ' היה טלפון ציבורי אחד. כל אנשי המוסיקה פירסמו את עצמם עם מספרו של הטלפון הבווד הזה. כאשר מישהו היה רוצה הרכב מוסיקלי לחתונה - קפה מושקוביץ' היה הכתובת. כאשר הטלפון היתום צלצל - עשרה אנשים זינקו כדי לענות... אולי מישהו צריך אותם בערב? ... מי היה מאמין.

שלוש תמונות מקפה ואולם מושקוביץ' מובאות היום כאן ובעמוד הבא. יגיעו עוד. אל דאגה!

1972: יונה מושקוביץ' חוגג עם חיל האוויר ערב סגור, על חשבון הבית

סיפורו של רחוב

רחוב מח"ל. מחבר את שדרות דרום אפריקה עם שדרות בר כוכבא באפרידר. אולי 250 מטרים אורכו. צנוע כזה. בתמונה התחתונה משמאל רואים במרחק את הגבעה עליה שוכנים בנייני שיכון 'צבא הקבע' שהיו חלוצים בשטח.

מח"ל – ראשי התיבות של "מתנדבי חוץ לארץ" בתקופת מלחמת השחרור. כ-3,000 אנשים טובים מארצות שונות שהצטרפו לצבא ההגנה לישראל מתוך רצון לסייע במאבקו של עם ישראל לנצח במלחמת השחרור, שנראתה לגורמים שונים בעולם אבודה מראש. רבים מהם היו חיילים משוחררים מצבא ארצות הברית, דרום אפריקה, בריטניה, קנדה, צרפת, אמריקה הלטינית והרבה ארצות אחרות. ביניהם טייסים, רופאים, אחיות ו"סתם" קצינים ולוחמים מן השורה. חלק מהם הגיעו רק כדי להשתתף במלחמה וחלק נשארו כעולים ואזרחים במדינה הצעירה. חלקם היו טכנאי מטוסים ושריון שכמוהם עדיין לא היו בצה"ל. לימים, הוקמה לכבודם אנדרטה בדרך העולה לירושלים. 150 עד 200 מהם לא היו יהודים אפילו. גיוס המח"ל החל עוד לפני פרוץ המלחמה ואם תרצו לדעת עוד – חפשו באינטרנט.

רוטרי בשנות החמישים

רוטרי בשנות השישים

שקדים וצימוקים

לחובבי הייטק:

אתר מיוחד שהושק בימים אלה ממש. "אתר חדשות טלקום". מקצוענים - שווה להציץ!

<http://www.telecomnews.co.il>

ילדי 1953 הולכים לכיתה א'

התמונה בתחתית עמוד זה נשלחה אלינו בידי חנה רול. ילדי הגן של חיה לשם צועדים ביחד עם הגננת אל שנת לימודיהם הראשונה! תזכורת לכנס שמתפרסם בעמוד הראשון לכל ילדי 1953 וסיימו את בית יחזקאל ביחד. אחר כך התפזרו קצת... תודה לחנה!

לנועם בן אור –
בהצלחה רבה
מכל חבריך
באשקלון

בית האריזה הראשון באשקלון לתפוזים נקרא "האפוטרופוס", לא תאמינו. מיקומו: במבנה המצולם כאן כיום. לימים – בניין בו שכן גם הדואר. עדותה של ציפי ארבלי, לשעבר ויינטרוב, מראשוני מגדל.

להתראות בגליון 17!